

ній день, який створюється як джерело відтворення основних фондів, не забезпечує оновлення основних фондів, у тому числі й покращання родючості землі. Сума амортизації не покриває вибуття основних фондів і знецінюється в результаті інфляції, заниженої оцінки існуючих основних фондів, які знецінювались внаслідок інфляції, а переоцінка, якщо й проходила, то часто із запізненням. Існуючі неплатежі (середина 90-х років ХХ ст.) з боку існуючих на той час переробних підприємств призвели до перетворення амортизаційних відрахувань із грошової форми в дебіторську заборгованість [8, с. 20].

Для відновлення процесу розширеного відтворення основних фондів необхідно перш за все відновити інвестиційний потенціал сільськогосподарських підприємств, підвищивши роль власних джерел фінансування капітальних вкладень, прибутку і амортизації у цьому процесі, а також створити сприятливий інвестиційний клімат в аграрному секторі економіки для залучення зовнішніх інвестицій. Ці завдання можливо вирішити лише за усунення диспаритету цін на аграрну та продукцію промисловості, спрощення системи оподаткування, вдосконалення амортизаційної та кредитної політики, підвищення економічної захищеності працівників в агроструктурах різних форм власності.

УДК 332.122:330.341.1

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Про рекомендації парламентських слухань про хід реформування та заходи щодо поліпшення ситуації на селі : Постанова Верховної Ради України // Голос України. – 2003. – 25 лютого.
2. Особливості відтворення в сільському господарстві України в умовах структурної економічної кризи / А. І. Литвинов, Л. В. Васюренко // Вісник ХНАУ[Текст] : зб. наук. пр. Литвинов А. І. – 2008. – С. 88–94.
3. Економічна стратегія: дискусії за «круглим столом». Становлення інвестиційної моделі економічного зростання // Урядовий кур'єр. – 2004. – 10 лютого.
4. Стан сільського господарства Вінниччини у 2011 році / Прес-випуски травень 2012 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.vn.ukrstat.gov.ua>.
5. Економічні результати сільськогосподарського виробництва за 2011 рік / Прес-випуски квітень 2012 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.vn.ukrstat.gov.ua>.
6. Копитко В. І. Проблеми формування продовольчих ресурсів регіону : Матеріали II міжнар. наук.-практ. конф. «Суспільно-географічні проблеми розвитку продуктивних сил України», Київ, 15-16 травня 2001 р. – К. : Ніка-Центр, 2001. – С. 176–177.
7. Копитко В. І. Особливості відтворення в АПК регіону // Вісн. Львів. держ. аграр. ун-ту : Економіка АПК. – 2003. – № 10(1). – С. 116–124.
8. Особливості та умови відтворення в сільському господарстві України / Н. Л. Новікова // АгроСвіт. – 2011. – № 4. – С. 19–21.

Салівончик О.М.

кандидат економічних наук, кафедра економіки та підприємництва,
Луцький національний технічний університет

ІНСТИТУЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ РЕГІОНУ INSTITUTIONAL SUPPORT FORMING AND DEVELOPMENT SOCIAL INFRASTRUCTURE OF THE REGION

АНОТАЦІЯ

У статті розглянуто практичні проблеми та удосконалено процес інституційного забезпечення розвитку соціальної інфраструктури регіону. Запропоновано механізм підвищення державних та регіональних органів влади щодо надання якісних соціальних послуг населенню.

Ключові слова: інфраструктура, соціальна інфраструктура, регіон, соціальні послуги, інституційне забезпечення.

АННОТАЦИЯ

В статье рассмотрены практические проблемы и усовершенствован процесс институционального обеспечения развития социальной инфраструктуры региона. Предложен механизм повышения государственных и региональных органов власти по предоставлению качественных социальных услуг населению.

Ключевые слова: инфраструктура, социальная инфраструктура, регион, социальные услуги, институциональное обеспечение.

ANNOTATION

In the article the practical problems and improved the process of institutional support forming and development social infrastructure of the region. The mechanism of increasing state and regional authorities to provide quality public services.

Key words: infrastructure, social infrastructure, region, social services and institutional support.

Постановка проблеми. Однією з передумов розвитку соціальної інфраструктури регіонів держави, формування її оптимальної територіальної організації, надання високої якості соціальних послуг виступає виважене інституційне забезпечення. Неefективна система інституційного забезпечення призводить до нездатності об'єктів соціальної інфраструктури в

повній мірі задовольнити соціальні потреби населення, формує нераціональну територіальну організацію об'єктів соціальної інфраструктури, що призводить до порушення соціальної безпеки регіонів держави. В зв'язку з цим слід розробити процес інституційного забезпечення розвитку соціальної інфраструктури регіону.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Протягом певного періоду вирішенням питання інституційного забезпечення розвитку соціальної інфраструктури займалися ряд вчених. Окремі питання розглядали такі дослідники, як А. Бернвальд, В. Канторович, Б. Краснопольський, В. Орешин, Л. Меркушева, Н. І. Белоусова, Успенський, І. В. Вишнякова [3; 4; 5]. Однак у більшості науковців спостерігаються ряд недоліків, щодо даної тематики, які на сучасному етапі залишаються невирішеними, що зумовлює необхідність подальших поглиблених досліджень. Усе це свідчить про актуальність теми.

Постановка завдання. Метою дослідження є удосконалення процесу інституційного забезпечення розвитку соціальної інфраструктури регіону, що дозволить більш комплексно задовольняти соціальні потреби населення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Процес інституційного забезпечення розвитку соціальної інфраструктури регіону складається з п'яти етапів.

На першому етапі визначаються мета та цілі інституційного забезпечення розвитку соціальної інфраструктури регіону. Метою є задоволення потреб населення регіону у доступних та якісних соціальних

послугах. Основною ціллю є раціональне та оптимальне розміщення об'єктів соціальної інфраструктури по території регіонів держави (житлово-комунального господарства, освіти, охорони здоров'я, транспорту, зв'язку, культури, мистецтва).

На другому етапі процесу персоніфікуються органи управління розвитком соціальної інфраструктури регіону. Тут доцільно виділити чотириохривневу ієрархічну структуру управління розвитком соціальної інфраструктури: макрорівень (органи державного управління), мезорівень (органи регіонального управління), локальний рівень (органи місцевого самоврядування), мікрорівень (суб'єкти господарювання).

Слід відмітити, що за умов розвитку ринкової економіки ті чи інші об'єкти соціальної інфраструктури функціонують на різних засадничих принципах, чим можна пояснити різну рольову участь органів управління. Так, соціальні об'єкти державної та комунальної власності здебільшого здійснюють свою діяльність, керуючись принципом некомерційності (соціальний ефект) та державного регулювання в контексті виконання соціальної функції, надаючи освітні, культурні, частково транспортні та житлово-комунальні послуги, послуги з охорони здоров'я. Регулювання цих послуг здійснюється державними, регіональними та місцевими органами управління, які виступають гарантом надання задекларованих законодавчо соціальних послуг і здійснюють їх фінансування з бюджетів різних рівнів. У свою чергу, враховуючи кон'юнктуру ринку послуг, в тому числі і соціальних, свою нішу займають об'єкти соціальної інфраструктури, що функціонують за принципом комерційності (госпрозрахунку), які зазвичай надають наступні послуги: торговельні, транспортні, освітні, де об'єктами управління виступають самі ж суб'єкти господарювання.

Що стосується органів державного регулювання розвитку соціальної інфраструктури регіону, то їх функції розосереджені по галузевих міністерствах, які мають свої регіональні підрозділи, що входять до складу місцевих органів виконавчої влади. Зокрема, цими питаннями займаються Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, Міністерство інфраструктури України, Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Міністерство культури України, Міністерство охорони здоров'я України, Міністерство соціальної політики України, Рада національної безпеки та оборони України. У зв'язку з цим, виникає особливо важлива та складна проблема координації діяльності органів влади і консолідації їхніх дій в напрямку формування та розвитку соціальної інфраструктури регіону.

Структуруємо органи державного регулювання за елементами соціальної інфраструктури регіону:

1. Питання регулювання розвитком житлово-комунального господарства покладено на Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України [8]. Основними структурними підрозділами, що займаються регулюванням розвитку житлово-комунального господарства є безпосередньо Департамент стратегії формування житлово-комунального господарства та Департамент державних програм та розвитку житлового будівництва.

2. Регулювання розвитку транспорту та зв'язку здійснює Міністерство інфраструктури України. Мінінфраструктури України є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади у формуванні та забезпеченні реалізації державної політики у сферах авіаційного, автомобільного, залізничного, морського і річкового, міського електричного транспорту та у сферах використання повітряного простору

України, туризму, діяльності курортів, метрополітенів, дорожнього господарства, забезпечення підготовки та реалізації в Україні інфраструктурних проектів для виконання завдань і заходів з підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу, інших міжнародних спортивних подій, забезпечення безпеки руху, навігаційно-гідрографічного забезпечення судноплавства, торговельного мореплавства (центрального орган виконавчої влади у сфері транспорту, дорожнього господарства, туризму та інфраструктури) [7]. Як видно із положення, Міністерство, в основному зосереджує свою увагу на розвитку транспорту та зв'язку, нівелюючи, таким чином, увагу на розвитку соціальної інфраструктури регіону. З одного боку, функції Міністерства інфраструктури України необхідно зосередити на регіональному рівні із орієнтацією на розвиток інфраструктури регіону із врахуванням особливостей розвитку кожної території, з іншого боку – розширити функції у напрямку регулювання розвитку й інших видів інфраструктури (не лише транспортної), таких як соціальна, виробнича, інвестиційна, логістична тощо. Оскільки кожен регіон держави характеризується різними специфічними, чисельністю населення, площею території, то доцільно у функції Міністерства ввести розробку методики та визначення нормативних значень щодо забезпеченості регіонів держави об'єктами соціальної інфраструктури задля максимального задоволення потреб населення регіону у соціальних послугах.

3. Регулюванням розвитку торгівлі займається Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. Структурними підрозділами, які регулюють розвиток торгівлі в державі є Департамент державної політики у сфері зовнішньої торгівлі та Департамент з питань торговельного захисту.

4. Регулювання розвитку освіти покладено на Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України [6]. Структурними підрозділами міністерства, що регулюють питання розвитку освіти, є Департамент професійно-технічної освіти, Департамент вищої освіти.

5. Регулювання розвитку культури та мистецтва покладено на Міністерство культури України. Важливим структурним підрозділом міністерства є відділ регіональної політики у сфері культури, який безпосередньо здійснює аналіз та узагальнення стану розвитку культурно-дозвільної сфери, соціокультурного розвитку регіонів, вносить пропозиції щодо їх подальшого розвитку, бере участь у розробці вимог щодо створення на території кожної адміністративно-територіальної одиниці соціально-необхідного комплексу закладів, підприємств, організацій культури [2].

6. Регулювання розвитку охорони здоров'я здійснює Міністерство охорони здоров'я України. Основними структурними підрозділами, що регулюють питання охорони здоров'я, є Департамент лікувально-профілактичної допомоги, Департамент охорони материнства, дитинства та санаторного забезпечення, Департамент з реформ та розвитку галузі охорони здоров'я.

Однак, якщо розглядати функції діяльності вищезазначених Міністерств, то необхідно зауважити, що відсутній механізм координації їх дій, виваженої державної регіональної політики розвитку соціальної інфраструктури тощо. Тому на третьому етапі процесу виникає проблема щодо визначення інституції, яка б виступала в якості координуючого та контролюючого органу, що дозволило б підвищити відповідальність державних органів управління за надання доступних та якісних соціальних послуг населенню. В якості такої інституції пропонується Міністерство соціальної політики України. Міністерство соціальної політики України повинне брати активну участь у процесах розвитку соціальної інфраструктури регіонів дер-

жави. Основні завдання його діяльності викладені у Положенні «Про Міністерство соціальної політики України» [1]. Однак наведені завдання не відображають процесів, пов'язаних із розвитком соціальної інфраструктури регіонів держави. Функції Міністерства, в основному, спрямовані на формування державної політики щодо забезпечення державних соціальних стандартів, регулювання ринків праці, трудової міграції, пенсійного забезпечення тощо. Вважаємо, що функції Міністерства соціальної політики України необхідно розширити у напрямі формування та розвитку соціальної інфраструктури.

На четвертому етапі здійснюється побудова системи державно-приватного партнерства в сфері розвитку соціальної інфраструктури регіону. Держава повинна залишити за собою ключову роль зі збереженням державної форми власності об'єктів соціальної інфраструктури та контролем за станом соціальної безпеки, цілісності майнового комплексу та стратегічної значимості соціальних об'єктів. В умовах обмеження державних фінансових ресурсів розвиток соціальної інфраструктури регіонів може бути забезпечений на основі державно-приватного партнерства.

На п'ятому етапі процесу необхідно обрати інструменти інституційного забезпечення розвитку соціальної інфраструктури регіону. Під інструментами інституційного забезпечення розвитку соціальної інфраструктури будемо розуміти сукупність засобів впливу на об'єкти соціальної інфраструктури, ефективність яких визначає якість наданих соціальних послуг населенню. В якості таких інструментів виступатимуть ціноутворення, бюджетна кредитування, реструктуризація, персоналізація відповідальних осіб за розвиток соціальної інфраструктури регіону, укладення договорів співпраці на різних етапах державно-приватного партнерства у сфері розвитку соціальної інфраструктури регіону, створення венчурних фондів, податкові «канікули» в перші роки функціонування об'єкта соціальної інфраструктури, громадський моніторинг, експертиза виконання програм розвитку соціальної інфраструктури тощо.

Висновки з даного дослідження. Таким чином, запропонований процес інституційного забезпечення розвитку соціальної інфраструктури регіону дозволить підвищити відповідальність державних та регіональних органів влади щодо надання якісних соціальних послуг населенню регіону, забезпечити координацію функцій управління розвитком соціальної інфраструктури як по вертикалі так і по горизонталі на засадах державно-приватного партнерства.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Указ Президента України № 389/2011 від 6 квітня 2011 року № 389/2011 про Положення про Міністерство соціальної політики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.president.gov.ua/documents/13360.htm.
2. Положення про Міністерство культури України. Указ Президента України від 6 квітня 2011 року № 388/2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mincult.kmu.gov.ua/mincult/uk/index>
3. Злупко Т. С. Измерение территориальной сбалансированности производственной инфраструктуры региона / Злупко Т. С. // Системный анализ социально-экономических проблем народно-хозяйственной и региональной производственной инфраструктуры: 29 июля – 1 июля 1990 года. Тезисы докладов. – Москва–Томск, 1990. – С.159–160.
4. Меркуша Л. Л. Метод интегральной оценки регионального уровня развития социальной инфраструктуры / Меркуша Л. Л. // Территориальные системы производства, расселения и инфраструктуры Урала : учен. зап. Пермского гос. ун-та. – Вып. 2. – Пермь, 1976. – С. 234–238.
5. Внукова Н. М. Некомерційні організації «третього сектору» як суб'єкти ринкової інфраструктури / Внукова Н. М. // Схід. – 1997. – № 7. – С. 43–48.
6. Положення про Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України. Затверджено Указом Президента України від 8 квітня 2011 року № 410/2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua/index.php/ua/>.
7. Положення про Міністерство інфраструктури України. Затверджено Указом Президента України від 12 травня 2011 року № 581/2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.mtu.gov.ua/uk/show/polozennya_pro_ministerstvo.html.
8. Положення про Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України. Указ Президента України № 633/2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.minregionbud.gov.ua/uk/publish/article/93109.

УДК 338.27

Соловійова Н.І.
*доктор економічних наук,
професор кафедри менеджменту і адміністрування,
Херсонський державний університет*

Шимченко Н.О.
*викладач кафедри економічної теорії,
Херсонський державний університет*

ОСОБЛИВОСТІ ПРОГНОЗНОЇ ОЦІНКИ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РИЗИКІВ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ

FEATURES OF PREDICTED ASSESSMENT OF INVESTMENT RISKS IN THE AGRICULTURAL SECTOR

АНОТАЦІЯ

У статті обґрунтовується специфіка методів прогнозової оцінки багатofакторного інвестиційного ризику в аграрному секторі. Визначається, що найбільш ефективним та перспективним підходом до обробки інформації щодо прогнозової оцінки інвестиційних ризиків є комбінація різних методів багатомірного аналізу, серед яких чільне місце посідають саме евристичні методи, що використовуються для вирішення найбільш складних проблем в умовах невизначеності. Акцентується увага на методі, що ґрунтується на нечітких множинах, усуваючи недоліки ймовірнісного та мінімаксного підходів.

Ключові слова: аграрний сектор, інвестиційні ризики, оцінка

ризиків, методи багатомірного аналізу, невизначеність, метод нечітких множин.

АННОТАЦІЯ

В статті обґрунтовується специфіка методів прогнозової оцінки багатofакторного інвестиційного ризику в аграрному секторі. Визначається, що найбільш ефективним та перспективним підходом до обробки інформації є комбінація різних методів багатомірного аналізу, серед яких основними є евристичні методи, що використовуються для вирішення найбільш складних проблем в умовах невизначеності. Акцентується увага на